

כ"ה סיון תשפ"ה

שנה ז' | גליון מס' 275

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו 'בני בינה'
טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

דרך עמדות נדרים פלוס: 'בני בינה' -
ארגון בני בינה לילדי בני התורה
או בטל' 055-6705847

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

בינו נא זאת

"אזעקה רמה, עולה ויורדת קטעה את דבריהם"

"מה אתה אומר על המצב?"

"נורא ואיום!"

"מחריד!"

"מפחיד!"

"מפחש קר!"

נפתלי וגד מצאו להם מקום לשוחרם מעט, בהמתנים לתחלת סעודת הבירה.

אח נולד לו לנפתלי, ונכנס קצת לבירתו של אברהם אבינו. כיון שהבירה נערכה בשעת 'בין הסדרים' התאפשר לגד לבוא ולהשתתף בשמחה. הוא היה מרגש בל, הוא הרגיש כאלו נולד לו אח. גם אביו השתתף. הם הרגישו קרובים וידידי. אמת בהבירה הטוב למשפחתו של נפתלי, על כל הטוב שהשפיעו עליהם, סבבלנות ובאור רוח, בכל משך זמן התקרבותם לתורה ומצוות. בחיוב ובקידוד, בהדרכה ובצורה טובה בכל זמן וזמן.

נפתלי נהנה לראות את אביו של גד, הוא שם לב לחן יהודי שהיה נסוך על פניו, דבר שהגיע בנדיב מאז החל קובע עתים לתורה ומשתתף בשעורים בשעות הערב, וכמו כן, שמראהו של גד שמת אותו מאד. הוא נראה עדין ושמח, במראהו כחור, שבה מהן ימים במימי. מי היה מאמין שזהו אותו גיא לשעבר, שעד לפני מעט יותר משנה היה רחוק מכל זה.

"נפתלי" קרא גד במלא השמחה, "תתפלא אולי לשמע שקובי, אחי הגדול, מתענן בשיבה בה אני לומד. הוא אומר שפאז שעברתי לשיבה הוא רואה שאני שומע ומאשר, וגם הוא מתפלא את האשר, מה שהוא לא מוצא בכל הבלויים והטובים שהוא עושה. הוא נהנה מדברי התורה שאני ואני אומרים בסעודות השבת, ושואל ומבקר. כבר חדשים שהוא מניח תפלין כל בוקר. פשוט לא יאמן. אני משיד אותו שאכן יבוא אלינו לשיבה, יש שם בעלי תשובה בכל הגילאים והקדמות. בנדיב הוא יוכל למצא שם את מקומו, בעזרת השם."

"טוב, רבותי, נתן לטל ידים לסעודה" הכריז אבא של נפתלי, לאחר שהסיר את הטלית והתפלין, ולאחר שכל ידידיו ומכריו סימו לאחל לו 'מזל טוב', וקשם שנכנס לבירה, כן יכנס לתורה, לחפה ולמעשים טובים.

נפתלי וגד ישיבו יחד. לאחר שהגשה המנה הראשונה, גד בקש לבקר מספר פרטים בסנה בה הוא אוהב בלמוד בשיבה בגימיו אלו. הוא הפתה לראות שנפתלי מגלה הבנה ברורה בסנה, וזו עלה בידו להבהיר בפניו את הנקודות שלא היו מפורשות אצלו. או אז זיק של אור ואשר נתלה בעיניו של גד.

מענין לענין הגיעו לשוחרם על המצב בגימיו אלו.

"אכן, המצב ממש לא פשוט. נורא ומפחיד". הסכימו שניהם.

"והכל בכזו הפתעה".

"תראה, כבר היו דבורים על זה לפני כן".

"כן. אבל תמיד אתה מקנה שהדבר לא יצא לפעל. הרי זו סנה נורא".

אזעקה רמה, עולה ויורדת קטעה את דבריהם.

"חבל שלא דברנו על המשיח" הגיב גד. הוא ידע את המשפט השגור בפי רבים.

"מה הקשר?" התפלא נפתלי.

"אתה רואה, רק דברנו וכבר היתה אזעקה"

"זה דייק מה שאני שואל, מה כל זה קשור למה שדברנו?" "מה, לא דברנו על הסנה ליושבי ארץ ישראל?"

"דברנו על הסנה הנוראה לעולם התורה ולבני הישיבות". "כן. מה שרואים לפעם בכל היהודים בארץ". המשיך גד.

"דברתי על מה שרואים להשמיד, להרג ולאבד את לומדי

התורה, וממילא באמת זה אסון לכלם". טען נפתלי. "בדייק" הגיב גד. "זה מה שהאיראנים רוצים לעשות, להשמיד ולהרג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טר ונשים".

"אמר נפתלי בעודו מונג לעצמו מעט משקה, "אני בכלל התפנתי לסנה האיימית הגדולה יותר!"

"מה, על פצצת אטום, על הגרעין האיראני?" שאל גד.

"לא. משהו יותר מפצצת אטום?" לא הבין גד לאן חוברת.

"כן. אני התפנתי כל הזמן לסנה הגדולה בהרבה. סנה נוראה עד מאד!"

"אכן, התואיל בטובך לגלות לי מה פנטזיה?" בקש גד.

"כן. בשמחה".

"מה תרצה?" קטע את דבריהם המלצר החסידי. תמיד היה חשוב למשפחתו של נפתלי לעשר את שמחותיהם במלצרים 'הימשיע', בחדרים השומרים תורה ומצוות, שומרים מכל מיני מכשירים, ונעורים בפאות וזקן, במקום ההפך... זה הוסיף חן יהודי טהור לשמחה, וקדשה לאורה. מלבד סייעה בפרנסה למשפחות חרדיות. "עוף או שניצל?"

כשסיימו את מנתם, פתח נפתלי: "אני מתכוון לגזרה הנוראה, שלא תאמן, גזרת השמד שתסמנה שערות הראש ממנה. ההסכמה המחרידה שנתנה לדון על

מכירת המשיח אחוז

מבני הישיבות

לצבא השמד,

לכור ההתנף

הישראלים!"

"על מה אתה

מדבר?" התפלא גד. "לא

שמעתי בכלל על זה".

"אכן. רבים הסתירו גזרה

נוראה זו, או עוטפים אותה בכל

מיני מלים או מליצות, ומסתירים

את האמת הנוראה. שהשלטון הגיע

להסכמה להצעת חק זו. לחתום בבשר החי, לעקור את עם ישראל. למכר אלפי נשמות לשמד, רחמנא לצלן!"

"אני לא מאמין. איך יתכן דבר כזה. מה, הרי יש הרבה חרדים בקואליציה, אם הם יעזבו ויגידו שפשוט אין על מה לדבר, ואם כן, הם נוטים את הקואליציה, וידי לא יתנו לזה לקרות".

"אין ספק, שאם כך היו עושים, ומה טוב אם כבר לפני שנים, היו מבנים שאין כאן מקום למשא ומתן כלל וכלל, לא על מקוסות ולא על יגדים, כפי שישיראל לא נספה להקנס למשא ומתן בקשר לכור הנרעיני, כי עם סנה מוחשית נוראה לא נכנסים לדיון, אזי, גם סנה זו לא היתה עולה על הפרק".

"מפחיד. זה חליל השם נורא!" היה גד מזעזע בל.

נפתלי הסכים אתו. "הרי גם אם היו רוצים לטל חלילה רק בחור אחד, היה הדבר אסור. על אחת כמה וכמה... הרי הצבא הוא מקום שמד" הוא לא יכל להמשיך לדבר.

"אתה לא צריך לספר לי". הבהיר גד. "אני יודע טוב מאד מה הצבא עושה. אבא שלי בא מבית מסורתי, והוא ספר לי שששגעי לצבא, שם הוא הוריד את הכפה ועוד דברים מהמדינות שעוד היו לו מהפכת, ממחקר שם. ואתה גם לא צריך לספר לי מה זו נשמה של אחד. גם אם הוא היה במצב ירוד מאד, ולעצמי (על העבר), ולשמחתי (היום), אני יכול להוכיח זאת. תראה מה זה הצלת נפש אחד מישיראל, שאם הוא שומר תורה ומצוות, זו הצלה לו ולדורותיו".

"נכון מאד!" הסכים נפתלי.

"אבל למה אמת שזו סנה גדולה יותר מהאיים האיראני?" לא הבין גד.

"פשוט מאד. האיים..."

ש...ש...ש. השתיקו את הצבור. אביו של נפתלי נעמד לשאת דברים לרגל השמחה. הס השלך באולם.

"בשבב ונדודה לבנורא העולם על כל הטוב אשר גמלני, ובמיוחד על אשר זכינו היום להכניס את בננו היקר אשר בבריתו של אברהם אבינו, ביום השמיני ללדתו. יהי רצון שששם שזכה להקנס לבירה, כן יזכה להקנס לתורה, לחפה ולמעשים טובים". אמר, ענו כלם פה אחד, מצטרפים לברכתו.

לאחר שהודה גם לאלו שטרחו ובאו להשתתף בשמחה, ולאחר פלפול בסגית מילה בשבת, עבר לדבר בענין דריש מפרשת השבוע, ובענין העומד על הפרק. נראה היה ששמע את המשא ומתן בין נפתלי לגד.

"דבר פלא, לכאורה, אנו מוצאים בפרשה. משה רבנו קורא להושע בן נון יהושע, ש'ה' יושיעו מעצת מרגלים, וכמו שהביא רש"י. מדוע משה התפלל רק על יהושע ולא על כלב? באר את הענין מן הגר"ש אלישיב זצ"ל. שהושע וכלב, שניהם התפנו לטובה, אך כל אחד השתמש בתכסיס שונה. כלב הסתיר את מחשבותיו ולא התנחם עם המרגלים, עד שבטוחים היו שהוא איש מושלם. מה שאין כן יהושע, משרת משה, שלא מש מתוך האהל ולא התחפש, וידעו כלם את דעתו שונגדת לדעתם, והיה חשש שמא יהרגו המרגלים, לכן משה התפלל לישועתו, שלא תאנה לו רעה מעצתם.

לעמית זאת, כלב עדין היה בחשש סנה, שפאז ימשך אחר דעת המרגלים, אלא שזה דבר התלוי ברוחניות, ועל זה משה רבנו לא התפלל, כי דבר התלוי בבחיית האדם בעצמו, אי אפשר להתפלל. זה תלוי באדם עצמו ולכן באמת כלב התאמץ והשתטח על קברי אבות, שלא יגר אחריהם. אה, על יהושע הוא התפלל כי הוא עמד בסנה גשמיית, שיהרגוהו.

אנו נמצאים קצת במצב מלחמה, המישור אביו של נפתלי, ולא פחות מסנה גשמיית זו. של חשש מות, הוא הסנה הרוחנית שבגזרות השלטון על עולם התורה ובני הישיבות. הבה ונראה מהי הדרך הנכונה להסתפל על זה."

נפתלי וגד הטו אנו. "מה הוא מתיחס ממש למה שדברנו מקדים". ונתבונן, מה אמר על כך דוד המלך: 'אם תתנה עלי מחנה - לא ירא לבי, אם תקום עלי מלחמה - בזאת אני בוטח'. לגבי המלחמה יש לי בשחון ואיני פוחד. בטוח אני כי "בקרוב עלי מרעים... המה קשלו ונפלו". ה' לא יטוש את עמו ולא יעזוב נחלתו. אבל על "אחת שאלתי... שבתי בבית ד' כל ימי חיי" על זה אני מתירא! על זה אני יוכל לבטח! כי זה תלוי בידי. זו היתה המשאלה היחידה אותה שאל ובקש. כי על הרוחניות, על השיבה בבית ה', על זה יש לפעל ולעשות כי זה תלוי בנו; וממילא גזרה זו, היא גרועה בהרבה מהמלחמה על הגוי. וידברי חז"ל שגדול המחטא יותר מן ההורגו".

עם סיום הדרשה פתחו כלם בשירה, מתוך רגש וכנה: 'אחת שאלתי... שבתי בבית ה', ויהי זרעי וזרע זרעי, תלמידי תנאים...'

"אזיזה שם יפה בחירתם" פנה גד לנפתלי, "אשר, שיהיה לו אשר שמחה".

"אה, לא. זה נשמע קצת במבטא אשכנזי ליטאי, אבל השם זה 'אשר', על שם אחד מגדולי ראשי הישיבות ומנהיגי דגול, שנפטר השנה. זה בעקרון שם משמות השבטים". "מרגש! גם לי פתח יש שם משמות השבטים, גד."

"והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ" (יג ט).

במסכת בבא בתרא (ג) מבאר שאין מוציאים פרות מארץ ישראל לחוץ לארץ, אם כן יש לשאל איך אמר משה רבנו ע"ה למרגלים שיביאו פרות מארץ ישראל לחוץ לארץ (ויקרא כ"ב כ"ב). ונראה שפירוש שמיא" על פי מה שכתב הר"ש (חור"ם סי' רלא ס"ק מ"ד) שבזמן שאין מצוי רב ישראל בארץ ישראל אין אסור זה נוהג, ע"ש. ואם כן מ"ש, שהרי אז לא היה רב ישראל בארץ ישראל.

ולפי דבריו יש לישב קשיית האמרי אמת' במה שכתב רש"י (בראשית כד, ג) שאליעזר הביא מגדנות ללבן ובתואל, ואף כאן יש לשאל, איך התר לאליעזר להוציא מגדנות מארץ, והינו קלילות ואנחנו כמו שכתב במדרש (בראשית רבה ס"ו), אף להמבאר לעיל לא קשה, כיון שזו לא היה רב בני ישראל בארץ ישראל ויהיה מתר.

"ויבאו עד נחל אשכול וגו' למקום ההוא קרא נחל אשכול על אדות האשכול אשר קרתו משם בני ישראל" (יג כג-כד).

רש"י (דברים אד) על הפסוק 'עד נחל אשכול' כתב: מגיד שנקרא על שם סופו. ובמרחי"ם הביא מהספרי שהרי לא נקרא 'נחל אשכול' אלא לאחר שקרתו משם האשכול. דכתיב (פסוק יג, כג-כד): 'ויקרתו משם כו' למקום ההוא קרא נחל אשכול', וזה המעשה לא היה אלא במדבר, והנהגה הזו היא בהלכות.

הפלי יקר כתב: כי ממדים רבים היה נקרא מקום זה אשכול כדמסיק בילקוט פרשת חיי שרה (רמז קב) וקרא שרה זו (רמז תשמג), ועל ידי מעשה זה קראוהו **נחל אשכול** הוסיפו לו שם **נחל**, והוא לשבחו של ארץ ישראל כי עשר הקצו הטוב הוא הצומח בהרים, כי המה מתבשרים ביותר על ידי השמש השולטת יותר בהרים מבנחלים, והמה לקחו אשכול מן הנחל בעמק, ואף על פי כן היה גדול ומעלה וקל וחומר לאשכולות ההרים. וזה מתיר למי לא קראוהו סתם 'אשכול'.

ובקול אליהו מהגר"א הקשה, הלא מתחלה היה נקרא **נחל אשכול** ואיך אמר שקרא למקום ההוא נחל אשכול על אדות האשכול אשר קרתו וגו'.

ונראה שגם מתחלה היה נקרא 'נחל אשכול' על שם איש שהיה נקרא 'אשכול' כמו שמצינו 'ענר אשכול וממרא', ו**אשכול** שם האיש הוא בלא וי"ו ואשכול ענבים נכתב גם כן חסר, בלא וי"ו, ולכן אחר פריית האשכול קרא **נחל אשכול** מלא, שמונה על ידי זה לשון **רבים**, ומלה שהיא מתנבזה בכתב **חסר** מורה לשון **יחיד**, וכן אמרו (יפה י) 'בסכת', 'בסכת', 'הרי כאן ארבע', כי שתי הפעמים 'בסכת' חסר משמע רק אחת, וכן 'לטטפת' 'לטטפת' שדרשו גם כן **ארבע**, וכן 'קרת' 'קרת' - ארבע, שרק המלה מורה על לשון רבים.

ונראה שהיה הבדל גם **מבטא** בין מלא ובין חסר, ולכן מקדם היה נקרא המקום 'אשכול' חסר על שם איש שנקרא 'אשכול', וכאשר קרתו שם 'אשכול' ענבים קראו שם המקום 'נחל אשכול' מלא, על שתי פעמים אשכול, על שם האיש, ועל האשכול ענבים שקרתו משם, ולכן בראשון פתיב 'אשכול' חסר, ואחר כך פתיב 'למקום ההוא קרא נחל אשכול' מלא.

"וינסו אתי זה עשר פעמים" (יד כג).

ברש"י: וינסו, **במשמעו**. וכבר התקשו המפרשים מה פונת רש"י בזה, כי לכאורה אינו מובן כלל, איזה פרוש אחר יש לפרש במלה 'וינסו' שהצדק לומר שהפרוש הוא כמשמעו (ע"י גור אריה ויחיד), ובש"ס 'בנין שלמה' הביא בשם אביו ז"ל לפרש שטענת סופר נפלה ברש"י, ואת דבור המתחיל צריך לצון על המלים בהמשך הפסוק 'זה עשר פעמים', שלא נאמר שזה על דרך גזמא וכמו שכתב בפרשת ויצא 'ומתחיל לאדם משקלתי עשרת מנים' שאינו אלא על דרך גזמא, ולכן כתב רש"י שזאן 'עשר פעמים' הוא כמשמעו, עשר פעמים ממש! וכמו שפירש רש"י: שנים - בשל, ראשון וכו', וכמפורש בערכין (סו).

**מעשה
לפרשה**

"ויין לנסך רביעית היין" (טו ה).

בספר 'ראש גזולת איראל' (ח"א) מספר: מעשה בהגאון רבי מאיר אריק, שזכנס אל האמרי אמת' כשנזדמן לעי וינה, והיו משוחחים בדברי תורה, בתוך הדברים שאמר הגר"מ: אמרו חז"ל (יבמות א"א) 'הרוצה לנסך יין על גבי המזבח, מלא גרונו של תלמיד חכמים - יין, ולמה לא מצאו עצה יותר פשוטה, שלמד **הכלות נסכים**, בדרך שאמרו בכל התקנות (מקנות ק) "כל העוסק בתורת חטאת פאלו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם פאלו הקריב אשם"?

השיבו האמרי אמת' בקצור: "עם שטיט דאך נישט", (= "כדי לא נאמר בפרשת...") והגר"מ למשמע הדברים הסכים פניו מרב התרגשות, כשאמר מעל פיו אמר לתלמידו שלמה אותו, "פלאי פלאים! כבר שאלתי שאלה זו להרבה גאונים, ותרצו לי באפנים שונים ואף אחד מן התורצים לא נתקבל על לבי, הנה בא הרב מגור והשיבני תשובה כל כך פשוטה ונכונה, שהרי באמת בגוף הפסוק בחמש לא נאמר **נסכים**, כלומר: מאחר שכל ענין זה (שהעוסק בתורת קרבן פאלו הקריב) למדנו ממקרא "זאת התורה לעולה, למנוחה, ולחטאת, ולאשם, ולמלוואים ולזבח השלמים", ובפסוק זה לא נזכרו נסכים, לכן לא שך לקום בזמן הזה מצות נסוך היו אלא **בממלא גרונו של תלמיד חכמים יין**.

ובהערות שם מופיע הוספה בשם הפני מנחם, שהגר"מ אריק הוסיף פאותו ענין: שהדבר מדיק שאמרו "הרוצה לנסך...", ולא אמרו "כל הממלא גרונו...", כאלו נסך יין על גבי המזבח" כמו שאמרו בשאר קרבנות? אלא הכנה "כל הרוצה..." ואין ספק בידו להשיג חפצו על ידי **למוד ההכלות**, בגלל שענין זה אינו נוהג בנסכים, העצה היחידה עבורו היא **למלא גרונו של תלמיד חכמים יין**...

**אבות
ובנים**

פרקי אבות
באורים, פנינים וספורים

פרק ג

"כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ".

כאשר לפני כמאה שנה, **גזרת הגיוס** היתה מטלת גם על בני הישיבות, היה הם עושים דרכם לראדיו, להיכלו של הכלה הגדול, מרן בעל ה'חפץ חיים' לקבל ברכתו להשתחרר מחובת הגיוס. רגיל היה החפץ חיים לומר להם את ששנינו כאן במשנה: "כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ". והיה מוסיף ואמר, אם תקבלו עליכם על תורה, יעבירו מעליכם על מלכות, תהיו פטורים מעל הצבא. וכפי שתקבלו עליכם את העל, כך במדה, תוסר מעליכם על המלכות.

והיו הבחורים מעידים, שאכן אלו שקבלו על עצמם את על התורה, זכו לראות נפלאות, כיצד נגד כל הגיון וזו הם להפטר מהצבא.

ברכתו ונעצותו, היתה מבוססת על מה שדקדק החפץ חיים בספרו 'שמירת הלשון' (ח"א שער התורה ס"א) ממה שאמרו במשנתנו 'המקבל עליו על תורה', ולא אמרו סתם 'כל הלומד תורה', ומשמע דוקא אם מקבל על עצמו על התורה **שלא להתרפות ממנה בשום אופן**, כשור שנותניו עליו על, כמו שכתוב (בבלי ה) 'תנא דבי אליהו לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה **כשור לעל** ונחמור למשאו', ואז אפילו אם היה **עליו כבר** על מלכות ועל דרך ארץ, **מעבירין ממנו**, וכל שכן שהקב"ה מסבב **שלא ינתן עליו**.

כך גם השקלה על הכתב, בחרוים, בנו של בעל ה'מנחת יצחק' (שו"ת בסקדפותו חלק י), בתארו את אשר ארע עם אביו, בהיותו בחור וישקד על תלמודו בעיר מונקטש, ונקרא להתיצב בצבא, וזכה לברכת האדמו"ר הר"ד מבעלזא זצ"ל:

ראיתי מכתב ששלחו אליו תשובה, למכתבו אשר מהם מאד אבה, להזכירו לפני ולפנים **לשחרורו מהצבא**, והיתה תשובתם מפי הגה"מ מהרי"ד כי המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ושחרורו. וצעת קדשו שדחיק נדד ממקומו, וישפחו ממנו צרימו, בהוסיפם להדגיש בחתה, כי זקנם התענין אודותיו הרבה, וכמוכן שאמור"ר עשה בעצתו ולא אחר, ונסע למקום אחר, בק"מ האלמין חנה, ושהה שם פחצי שנה, ואמור"ר הפליא תמיד איך שהבטחת מרן מבעלזא **במלוואה נתקמה**, כי לא דרשו אחריו מאומה, **ושלא דרך הטבע שכתו ממנו ותהי כחידה סתומה**.

זהו פן אחד של 'על מלכות'.

המבנים כתב **שבני לוי** לא היו משעבדים לפרעה במצרים משום שהיו מקיימים **מצות מילה**, וגם היו **לומדים תורה**, וכתב הפנים 'פות שלעל ידי כן לא היה להמצרים שליטה עליהם, כמו שאמרו חז"ל 'כל המקבל עליו על תורה מעבירין ממנו על מלכות'.

כך הוא גם ביחס **'לעל דרך ארץ'**, שהוא **נטל הפרנסה**, מההשתדלות שהטלה על האדם, להשיג לחמו בגזת אפיו.

גם בזה כשיקבל על עצמו על תורה, יוסר ממנו על זה.

שני דברים אלו היו בפעל **בדור הראשון של יוצאי מצרים**, הם יצאו ממצרים, מוכנים לקבל על עצמם על תורה, לשמש לכל דברי התורה ולא להסיר מעליהם עלה. ונקבלו מן **השמים**, העבירו מהם על מלכות ועל דרך ארץ. לא היה מטל עליהם כלל על הפרנסה.

רמז נאה אמרו בזה גדולי החסידות לתת טעם למנהג **שטיחת עשבים** בערב שבועות.

הגאון בעל ה'תולדות יעקב יוסף' שלח פעם את תלמידו הרב הקדוש משי"ט יקרא, לעיר ואם בישאל קהלת אוסטרא, על מנת שישמש שם כרב. בבואו לאוסטרא, אמרו לו שלא יוכל לקבל את הרבנות ללא הסכמתו של רבי צבי, סבור היה שרבי צבי זה ככל הנראה ממקדי העקרה הוא ומעשירי הקהלה. מה רבה היתה הפתעתי כשהולכנו אל בית נמוך וישן, שם מצא את רבי צבי שוכב במטה, חולח ונחלש, עם כל זאת קשע היה בתלמודו. זהו סמוך לחג השבועות ועל כן למד את ההלכות בשלחן ערוך. כשזכנס הרבי משי"ט יקרא לביתו, בקש מיד שניחו יגיד על גבי החבית כדי שהאורח הנכבד יוכל לשבת, הוא פנה אליו מיד בשאלה, אם יש בידו טעם למנוח שכתב הרמ"א ששוחטים עשבים בחג השבועות.

אמר לו רבי צבי הנזכר שיש לתת בזה טעם על פי המספר במסכת ערובין (כב) שרב אחד מר מתנא חפץ היה ללכת לבית מדרש ללמד תורה, שאלה לו אשתו: ומה אעשה על ידיך הקטנים? כלומר, מה אעשה להם ולמוזנותיהם? אמר לה: 'מי שלימו קורמי באגמא' וכי נגמרו הדיקות באגם? ופרש רש"י שהם מיני עשבים שראויים למאכל אדם על ידי הדחק. לפי זה, אמר רבי צבי, לפני מתן תורה, עת חפץ אדם לקבל עליו על תורה, מתעוררת בלבו השאלה, ומה יהיה עם פרנסתו? על כן הנהג שטיחת עשבים, לרמוז בזה על תשובתו של רב אחד מר מתנא ששאל, וכי כלי העשבים באגם? כלומר, תמיד נתן למצא דברי מאכל, וגם אם נאלץ להדחק מעט, הכל שנה.

הוסיף בזה בעל ה'גל יעקב' (לחג השבועות, עמ' לב) תבלין, ואמר שיש לבאר עוד על פי המשנה בסוף מסכת קדושין (כב): 'רבי שמעון בן אלעזר אומר, ראית ממניח חיה ועוף שיש להם אמונות? והן מתפרנסין שלא בצער? והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער'.

עשבים אלו, מאכל הם לחיה ועוף, מתפרנסים הם ללא אמונות, תמיד מצוי להם מזונותיהם. והלא אלו לא נבראו אלא לשמשני, אם כן קל וחומר שאם רק אקבל על עצמי על תורה ומצוות, יעבירו ממני על דרך ארץ, זה על הפרנסה, וענין זה למדים אנו ממנהג שטיחת העשבים לפני חג השבועות, וזמן קבלת על התורה.

אמנם יש לדעת שלעל נקרא מה **שפבד על האדם** וטבעו אינו מסכים לזה, כי דבר שאימתק על האיש לעשותו איננו בגדר על, וכך צריך כל איש לקבל על עצמו אפילו על מנת כן, וכתב ה'שם משמאל' (בפדר, שביעות שנה תרע) שבאמת המקבל עליו על תורה ומצוות באופן זה אפילו שהו כבדות, אז, ורק אז, יזכה **לנעם מתיקות העבודה**, וזהו שכתב רש"י (שמות טו): 'עבר לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות', הינו שההתחלה צריכה להיות באופן זה אף על פי שתהיה קשה, אך לבסוף תתמקח העבודה.

ברכת מזל טוב לבחור הבר מצוה היקר והחביב

חיים נח בן הרה"ג ר' צבי וינגורט שליט"א

לרגל הכנסו לעול תורה ומצוות

יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל

ברכת מזל טוב לבחור הבר מצוה היקר והחביב

מביה יהודה בן הרה"ג ר' שמואל צבי ברובי שליט"א

לרגל הכנסו לעול תורה ומצוות

יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל

שמחת הבר מצוה תתקיים ביום א' אור ל"ז בסיון באולם שע"י ביה"ח הגר"א רח"ק קצות החושן 6 מ"ע